

KLUBU SACENSĪBU SISTĒMA LATVIJĀ. ESOŠĀ SITUĀCIJA UN VEICAMIE UZLABOJUMI.

Emīls Latkovskis LFV izpilddirektors LFF valdes loceklis	Oliver Schlegl futbola aģents SPOCS konsultants	Maxime Bonnet Footballski.fr žurnālists futbola analītiķis
---	--	---

Rīga, 2016.

1. PRIEKŠVārds

Futbola klubi ir pašā pamatā Latvijas futbola attīstībai. Spēcīgi klubi ļaus futbolam attīstīties gan komerciāli, gan sagatavos savās sistēmās spēcīgus spēlētājus visu vecumu Latvijas nacionālajām izlasēm. Klubu sacensību sistēmai ir jābūt tādai, lai tā nodrošinātu priekšnosacījumus spēcīgu klubu attīstībai. Futbola dzīves vadītāju uzdevums ir radīt klubu sacensību sistēmu, kas sabalansē gan sportiskos, gan komerciālos aspektus. Nodrošināt, lai skatītājiem būtu pēc iespējas vairāk interesantu spēļu, ko vērot, nodrošināt, ka jaunajiem spēlētājiem ir pienācīga līmeņa sacensības, kur attīstīties, izvairīties no situācijām, kad konkurence starp klubiem ir nevienlīdzīga un nav vērsta uz attīstību – tie ir tikai daži no izaicinājumiem, ar kuriem jātiek galā veidojot kopēju klubu sacensību sistēmu Latvijā.

2. VĪZIJA 2031

FUTBOLS 2031 mērķis ir Latvijas futbola attīstības stratēģijas izveidošana, nosakot kopējo futbola attīstības vīziju Latvijā tuvākajiem 15 gadiem. Radīt reālistisku dokumentu ar sasniedzamiem mērķiem un iespēju visiem Latvijas futbolā iesaistītajiem strādāt tā, lai futbols kļūtu par populārāko sporta veidu Latvijā. Lai mums būtu pasaules mēroga elites spēlētāji un lai nacionālā izlase būtu respektējams pretinieks jebkurai izlasei. Mēs varam to panākt! Šī ir vīzija, kādai jāizskatās klubu sacensību sistēmai tuvākajos gados, lai sasniegtu šos mērķus.

2.1. VĪZIJA - VIRSLĪGA 2031

Augstākās futbola sacensības Latvijā, kurās piedalās spēcīgākie pašmāju futbola klubi. Ar zināmu regularitāti ik pēc pāris gadiem kāds no klubiem iekļūst UEFA Čempionu vai Eiropas līgas grupu turnīrā. Klubi ir finansiāli patstāvīgi un stabili. To eksistence ir ekonomiski pamatoti ar skatītāju interesi. Līga spēj regulāri sagatavot konkurētspējīgus spēlētājus otrā līmeņa Eiropas valstu čempionātiem (UEFA 5 gadu ranga 6. līdz 15. vieta). Šiem spēlētājiem ir ielikta pietiekama bāze jaunatnes līmenī, lai tiem būtu potenciāls pāris gadu laikā kļūt par konkurētspējīgiem vadošo Eiropas valstu čempionātu (UEFA 5 gadu ranga 1. līdz 5. vieta) spēlētājiem.

2.2. VĪZIJA - DUBLIERU ČEMPIONĀTS 2031

Čempionāts, kas ir pēdējais posms starp jaunatnes un pieaugušo futbolu. Čempionāts kurā satiekas dažādu vecumu Latvijas jaunatnes izlašu spēlētāji un no kura nāk regulārs un nopietns papildinājums Virslīgas klubiem. Čempionātā spēlējoši spēlētāji ir Virslīgas klubu sistēmā, regulārā Virslīgas klubu uzraudzībā un uzmanībā. Dublieru čempionāts ir galvenā jauno spēlētāju kalve Virslīgas čempionātam. Vienotā sistēma ļauj ērti un pakāpeniski iespēlēt šos spēlētājus Virslīgas čempionātā.

2.3. VĪZIJA - PIRMĀ LĪGA 2031

Otrā līmeņa futbola sacensības Latvijā, kurās piedalās klubi, kuriem ir mērķis tuvākā vai tālākā nākotnē spēlēt Virslīgas čempionātā. Šī ir platforma, kurā klubi tiek pamazām sagatavoti Virslīgas prasībām, gan sportiskā, gan komerciālā ziņā. Virslīgas un 1. līgas čempionāts tiek

organizēts vienkopus - to organizē viena juridiskā struktūra, ievērojot komercīdos un sportiskos principus, kas nodrošina profesionālā futbola attīstību Latvijā.

2.4. VĪZIJA - OTRĀ UN TREŠĀ LĪGA 2031

Čempionāti, kas balstīti uz reģionālajiem principiem un kuros profesionāli klubi mijas ar amatieru komandām. Šie ir čempionāti, kuros pulcējas 80 līdz 90% visu Latvijas futbola klubu. Čempionāti rūpējas par futbola masveidību un par futbola popularizēšanu (it īpaši reģionos). Tajā pašā laikā šie ir čempionāti, kuros futbola klubi sper savus pirmos soļus pieaugušo futbolā un šis ir pirmais posms jaunu profesionālo klubu dzimšanā. Pateicoties savai masveidībai, šie čempionāti laiku pa laikam spēj identificēt arī atsevišķus jaunatnes talantus reģionos, kas uzsāk pieaugušo futbolu relatīvi agrā vecumā. Šādiem spēlētājiem šie čempionāti ir iespēja sevis pierādīšanai, lai virzītos uz augstāka līmeņa klubiem un turpinātu savu attīstību.

2.5. VĪZIJA - LATVIJAS KAUSS 2031

Aizraujošas sacensības visas sezonas garumā papildus regulārajiem čempionātiem. Pateicoties formātam, kas ļauj tikties savā starpā komandām no dažādām līgām un reģioniem, šīs sacensības ienes papildus intrigu un futbola svētkus dažādās Latvijas pilsētās. Sacensību formāts saglabā iespēju jebkurai Latvijas komandai iet tajās neierobežoti tālu, sasniedzot finālu un uzvarot tajā iegūt ceļazīmi uz Eiropas līgas sacensībām.

3. ESOŠĀ SITUĀCIJA UN IETEIKUMI

Jebkurai ilgtermiņa stratēģijai ir jāņem vērā esošā situācija. Jebkuri 15 gadu mērķi tiek sasniegti ar konkrētām ikdienas darbībām, kas ietekmē futbola attīstību īsā un vidējā termiņā. Kāda ir esošā situācija dažādās klubu sacensībās Latvijā šobrīd? Kam pievērst uzmanību un kādi soļi jāspēr nekavējoties?

3.1. VIRSLĪGA

Sacensības ir pietiekami nobriedušas un stabilas. Pēdējos gados panākti vairāki uzlabojumi gan no komandu organizatoriskās puses, gan sportiskās puses. Svarīgi, lai LFV un LFF tuvākajos gados spētu saglabāt nemainīgu attīstības politiku, turpinot pilnveidot licencēšanas procesu, liekot uzsvāru uz jaunatnes attīstību un klubu struktūras sakārtošanu. Ir jāstiprina čempionāta pozīcijas medijos. Lai izrautos no apburtā loka (par čempionātu neziņo, jo ir maza interese, ir maza interese, jo par čempionātu neziņo) ir jābūt gataviem konkrētu laiku periodu pirkt medijos publicitāti. LFV un LFF jādara viss iespējamais, lai sakārtotu infrastruktūras jautājumu Rīgā. Nepieciešams stadions ar 4-8 tūkstošu ietilpību, sintētisko segumu, biroja un komercietelpām, kurās bāzēties 2 līdz 3 Rīgas klubiem. Jāturpina pilnveidot infrastruktūru arī reģionos. Šobrīd optimālais turnīrā startējošo klubu skaits viennozīmīgi ir 8. Attīstoties ekonomiskajai situācijai, pieaugot profesionālu futbolistu skaitam valstī un turnīra formāts būtu pārskatāms tuvākajā piecgadē palielinot to līdz 10 klubu turnīram.

3.2. DUBLIERU ČEMPIONĀTS

Šobrīd vēl čempionāta vērojamas vairākas spēles, kas sportiskajā ziņā raisa jautājumus par šīs līgas nepieciešamību. Tāpat vairākas šādas spēles vērojamas arī Latvijas futbola 1. līgā, kā rezultātā rodas loģisks jautājums, vai nevajadzētu tomēr apvienot šos abus čempionātus un dot

iespēju labākajām dublieru un 1. līgas komandām sacensties savā starpā. Eiropā ir vērojami dažādi modeļi, taču mēs uzskatām, ka no kopējās Latvijas futbola attīstības perspektīvas viennozīmīgi atsevišķs dublieru un 1. līgas čempionāts ir pareizā izvēle. Šādi tiek ievēroti sportiskie principi un stimulēta lielāka skatītāju interese par 1. līgas čempionātu. Šobrīd ir jāstrādā pie tā, lai celtu kopējo futbolistu skaitu valstī, kas atbilst šī čempionāta līmenim, tad mēs varam sagaidīt spēcīgāku dublieru čempionātu, kā arī vairāku konkurētspējīgu klubu rašanos 1. līgā. Dublieru čempionāta organizēšanā vairāk jāiesaistās LFV un jāskaidro futbola sabiedrībai šī turnīra nozīme. Skatoties no mārketinga viedokļa būtu jāpārsauc šis čempionāts no dublieru čempionāta uz kādu prestižāku nosaukumu, piemēram, "Latvijas Futbola Akadēmiju Virslīga". Jāpalielina klubu moivācija attīstīt šī čempionāta komandas, ieviešot balvu fondu, kam varētu tikt izmantotas Virslīgas leģionāru maksas. Bez balvu fonda jādod iespēja labākajām komandām sevi pierādīt starptautiski - LFF un LFV jāparūpējas par šo komandu dalību prestižos starptautiskos turnīros. Visbeidzot jāsakārto un jānodrošina, ka realitātē strādā spēlētāju tirgus un kompensāciju sistēma, kas motivētu klubus vairāk ieguldīt jauno spēlētāju sagatavošanā.

3.3. PIRMĀ LĪGA

Nesenā pagātnē veiktā 1. līgas reforma atdalot no tās Dublieru čempionātu ir palīdzējusi ienest nopietnāka līmeņa futbolu reģionos un lepoties tādām pilsētām kā Ogre, Jēkabpils, Preiļi, Smiltene ar republikas līmeņa klubiem. Iepriekšējā modelī šo pilsētu komandas allaž cīnījās tikai par izdzīvošanu 1. līgas čempionātā un vairāk par pāris gadiem tur nepavadīja. Futbola popularizēšanai Latvijā, protams, šis apstāklis nāk par labu. Sportiskajā ziņā ir pozitīvi, ka vietējo sporta skolu audzēkņiem ir nodrošināti ērti apstākļi, kur turpināt spēlēt pieaugušo futbolu. Tajā pašā laikā jāatzīst, ka 1. līgas sportiskais līmenis ir pārāk zems un atšķirība starp Virslīgu - milzīga. To pierāda pēdējo 5 gadu Latvijas Kausa un Virslīgas pārspēju rezultāti. Spartaks Jūrmala 2011. gadā pārspēja Olimpu, un tā bija pēdējā reize, kad pārspēlēs uzvarējusi 1. līgas komanda. Visos pārējos gados 1. līgas komandas ir kapitulējušas vairāk kā pārliecinoši, bet Virslīgā noturēties spējušas tikai tās komandas, kas kardināli mainījušas savu sastāvu.

Lai mazinātu šo pārrāvumu starp Virslīgu un 1. līgu, ir pakāpeniski jāreformē 1. līga samazinot tajā spēlējošo komandu skaitu un piemērojot stingrākus licencēšanas kritērijus. Čempionāta organizēšanā jāievieš līdzīgs modelis kā Virslīgā, apvienojot komandu komercietības un dodot tām lielāku pašnoteikšanos.

3.4. OTRĀ LĪGA

Šobrīd šie reģionālie čempionāti atrodas agrīnā stadijā, gan organizatoriskā ziņā, gan tajos spēlējošo komandu sagatavošanas līmenī. Jāstrādā pie tā, lai reģionālās federācijas un čempionātu organizatori būtu spēcīgāki un organizētāki. Jāstrādā pie plašāka un kvalitatīvāka čempionātu atspoguļojuma medijos. Sportiskajā ziņā šajos čempionātos sacenšas ļoti dažāda līmeņa komandas, kas risina dažādus uzdevumus. Esot zemākajam līmenim Latvijas klubu sacensību sistēmā tas tā vienmēr paliks, taču jau šobrīd ir skaidrs, ka tuvākajos gados ir jāveido jauns klubu sacensību līmenis, ieviešot Latvijas futbola 3. līgas čempionātu. 2. un 3. līgai ir jāatdala pilnīgas amatieru komandas, kas tādas vēlas palikt un futbolu spēlē tikai hobija līmenī,

no komandām, kam ir mērķis ar laiku iekļūt 1. līgas čempionātā. Šīm komandām ir jādod iespēja sacensties ar līdzvērtīgiem pretiniekiem un jāpiedāvā atšķirīgs spēļu skaits un ģeogrāfija.

3.5. LATVIJAS KAUSS

Šis ir prestižs turnīrs un tam jābūt kā papildus aizraujošām sacensībām sezonas garumā. Esošajam formātam ir vairāki vājie punkti. Pirmkārt, turnīra noslēdzošās fāzes tiek izspēlētas pavasarī uz mākslīgajiem laukumiem skatītājiem nesimpātiskos apstākļos (izņemot finālu). Otrkārt, sportiskajā ziņā nav pareizi, ka Latvijas kausu iesāk vienas komandas (viens sastāvs), bet pabeidz pavisam citas nākošajā sezonā. Treškārt, Eiropas līgas pēdējās ceļazīmes izspēlēšana mēnesi pirms Eiropas līgas sākuma, nekādā veidā nerada stabilitāti komandās un neļauj droši plānot savus uzdevumus pirmssezonā.

Latvijas Kausa izcīņa ir jāizspēlē vienas sezonas ietvaros, izšķirošajām cīņām noritot rudenī. Katrā kārtā ir jābūt tikai vienai spēlei, kas salgabā lielāku intrigu un kausa izcīņas būtību. Visiem klubiem, kas attiecīgajā sezonā startē 3. līgas, 2. līgas, 1. līgas un Virslīgas čempinātos, dalībai Latvijas Kausa izcīņā ir jābūt obligātai.

4. KLUBU SACENSĪBU SISTĒMAS REFORMA

Bez šaubām, ir jāiegulda nauda infrastruktūrā un treneru un spēlētāju izglītošanā. Tomēr lielu ieguldījumu futbola attīstībā var dot arī vietējo līgu sistēmas reorganizēšana, palielinot konkurenci, nodrošinot optimālākus apstākļus spēlētāju attīstībai un tādējādi veicinot futbola izaugsmi. Ņemot vērā visu augstāk minēto piedāvājam tuvākajās 3 sezonās veikt sekojošas reformas Latvijas klubu sacensību sistēmā.

4.1. MĒRĶIS

Reformas mērķis ir palielināt Latvijas futbola konkurētspēju ar šādiem risinājumiem:

- 1) Izveidot efektīvāku un spēcīgāku 1.līgu, lai samazinātu lielo starpību starp Virslīgu un 1.līgu. Virslīgā iekļuvušajām komandām jādod reāla iespēja palikt Virslīgā. Jaunajā 1.līgā startētu klubi ar profesionālu pieeju futbolam (vismaz pusprofesionāli spēlētāji);
- 2) Izveidot stabilu struktūru zem 1.līgas, kas nepieļautu lielu starpību starp 1.līgas un 2.līgas komandām. Konkurences līmenim jāaug arī šeit un jāsniedz iespēja it īpaši jauniem spēlētājiem uzlabot to prasmes pieaugušo futbola klubos arī ārpus lielajām pilsētām.

4.2. PIEDĀVĀTAIS RISINĀJUMS

Latvijas futbola līgu reorganizācija veicama pēc iespējas ātri, taču paredzot pietiekamu laiku komandām veikt nepieciešamās izmaiņas. Pēc iespējas jāizvairās no ārkārtas situācijām. Amatieru futbols saglabājams kā ļoti svarīgs pamatelements. Reorganizācija veicama trīs fāzēs:

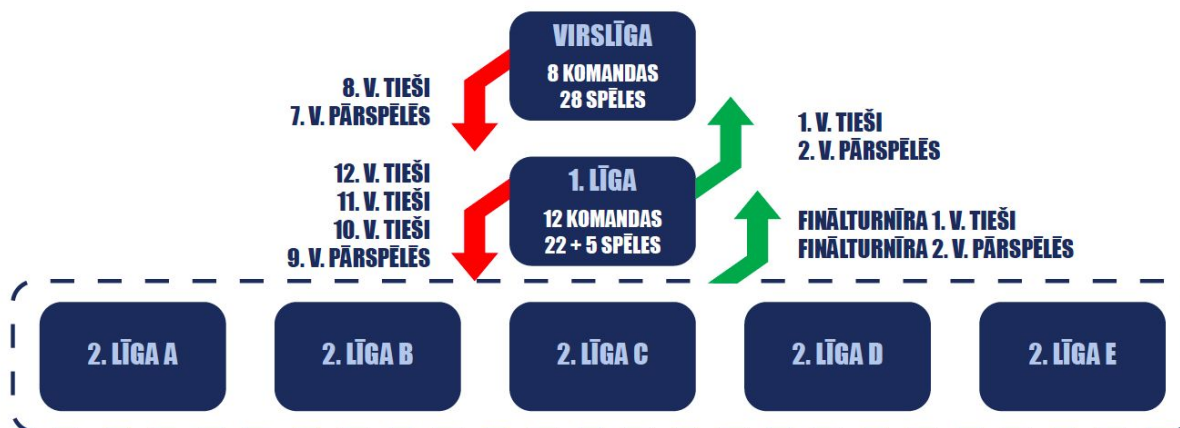
Pirmā fāze: komandu skaita samazināšana 1.līgā no 15 (sākotnēji 16) uz 14 komandām. Tas veicams pazeminot komandas sākot ar 13.vietu. 12 labākās komandas saglabā vietu 1.līgā, bet viena dodas uz pārspēlēm. 2. līgas finālturnīra uzvarētāja iekļūst tieši 1. līgā, bet finālturnīra 2. vieta dodas uz pārspēlēm. 1. līgas čempionāts tiek aizvadīts 2. riņķos. Šī fāze juridiski korekti ātrākais iespējama 2018. gadā, taču reāli būtu vēlams jau 2017. gadā. Tas gan būtu iespējams tikai tad, ja no dalības 2017. gada čempionātā atteiktos kāda komanda.

1. FĀZE (KLUBU SACENSĪBU SISTĒMAS REFORMA)

Otrā fāze: tālāka komandu skaita samazināšana 1. līgā līdz 10 komandām (galējais skaits). 12. līdz 10. vietu ieguvusī komanda tiktu pazemināta uz 2. līgu, bet 9. vietu ieguvusī komanda piedalās pārspēlēs. 2. līgas finālturnīra uzvarētāja iekļūst tieši 1. līgā, bet finālturnīra 2. vieta dodas uz pārspēlēm. 1. līgas čempionāts tiek aizvadīts 2. riņķos ar papildus savstarpējo 3. riņķi 1.-6. vietai un 7. līdz 12. vietai.

2. FĀZE (KLABU SACENSĪBU SISTĒMAS REFORMA)

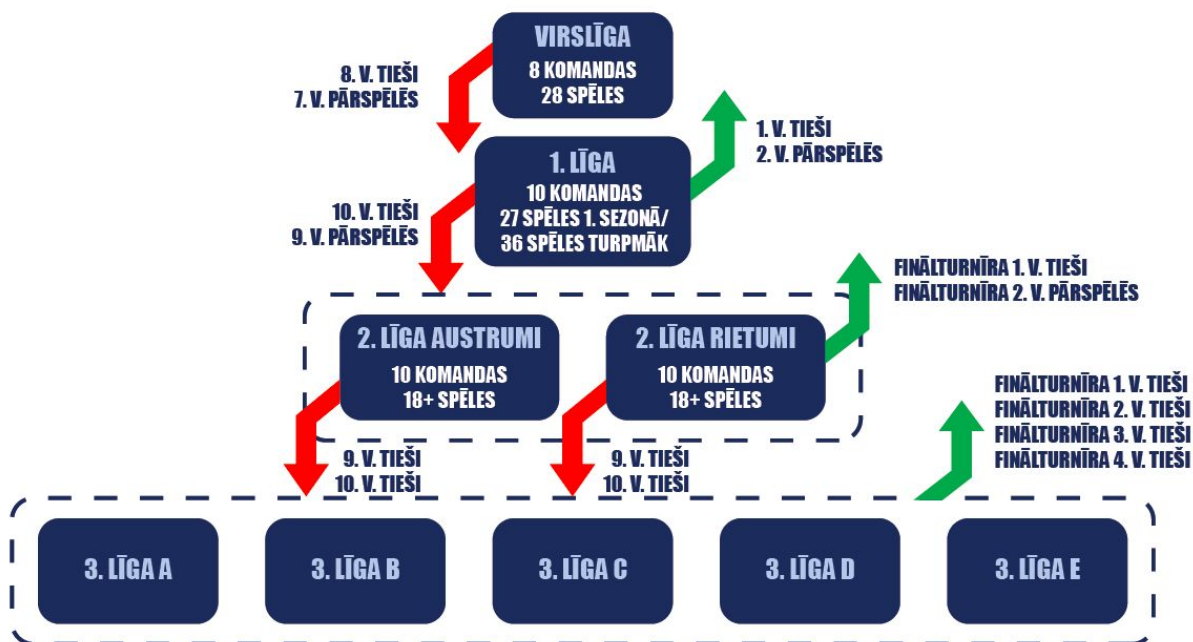

Trešā fāze: turpmākajās sezonās 1. līgā saglabājas 10 komandas. 10. vieta automātiski zaudē vietu 1. līgā, bet 9. vietas komanda piedalās pārspēlē ar 2. līgas finālturnīra otro labāko komandu. Komandu licencēšana 1. līgā tiek maksimāli tuvināta Virslīgas licencēšanai. LFF tiek paplašināta un iesaistās 1. līgas čempionāta organizēšanā (līdzīgi kā Vācijā cieši saistīta ir Bundeslīga un 2. Bundeslīga). Pirmajā sezonā 10 komandas aizvada 3 riņķu turnīru, taču jau nākošajā pāriet uz 4 riņķu turnīru.

Lai samazinātu atšķirību starp jaunās 1. līgas un 2. līgas komandām, tiek ieviesta jauna 2. līga. Šī brīža labākās 2. līgas komandas veido jauno 2. līgu, kas sastāv no divām grupām (Rietumi/Austrumi). Katrā grupā spēlē 10 komandas katra ar katru tiekoties 2 reizes sezonā. Katras grupas divas labākās komandas iekļūst finālturnīrā. Uzvarētājs iegūst automātisku vietu nākošā gada 1. līgas čempionātā, bet 2. vietas ieguvējs piedalās pārspēlē. Rietumu un Austrumu grupu dalījumu nosaka LFF katras sezonas sākumā vadoties pēc ģeogrāfiskā principa. Komandu skaits grupās tiek līdzsvarots ar Rīgas komandu palīdzību.

3. līga tiek turpināta rīkot pēc reģionālā principa, vadoties pēc komandu skaita un situācijas nosakot reģionus. 3. līga sezonas beigās aizvada finālturnīru, nosakot komandas, kas piedalās nākošā gada 2. līgas čempionātā.

3. FĀZE (KLUBU SACENSĪBU SISTĒMAS REFORMA)

Ja ekonomiskā situācija un sportiskais līmenis ir uzlabojusies pietiekami strauji, šajā fāzē iespējamas arī komandu skaita un spēļu skaita izmaiņas līgās saglabājot to savstarpējo struktūru. Piemēram, iespējams, ka Virslīgu jau var paplašināt līdz 10 klubiem, bet 2. līgā komandu un spēlētāju līmenis ļauj celt spēļu skaitu sezonā.

4.3. REFORMAS REZULTĀTI UN IEGUVUMI

Pasaule regulāri piedzīvo futbola līgu struktūras izmaiņas dažādās valstīs. Visas no tām sastopas ar zināmu pretestību no komandām, kuras tās skar. Taču pareizi veiktas reformas pēc laika uzlabo futbola kvalitāti, radot spēcīgāku konkurenci, kas ir pievilcīgāka gan spēlētājiem, gan skatītājiem, gan futbola mārketingam.

Vācija 2008.gadā izveidoja 3.Bundeslīgu un piecas reģionālas līgas zem tās. Šobrīd 3.Bundeslīga sastāv pilnībā no profesionāļiem, uz tās spēlēm ierodas vidēji 7000 skatītāju un tikai piecas no 24 3.līgas komandām, kas iekļuva 2.līgā, no tās uzreiz arī izkrita. Skotija un Austrija, kā mazākas nācijas, ieviesa valsts mēroga 2.līmeņa līgu jau ilgus gadus atpakaļ. Polija, kā valsts ar lielu platību, 2014.gadā ieviesa valsts mēroga 3.līmeņa līgu. Šobrīd Norvēģija dara to pašu un apvieno daudzas divīzijas ar mērķi stiprināt to profesionalitāti un konkurenci.

Līgas ar pieaugošu konkurenci ir laba platforma jaunajiem spēlētājiem uzlabot savas tehniskās prasmes, taktiku un fizisko formu. Sakārtotā sistēmā kā alternatīva spēlēšanai Virslīgas jauniešu komandā (dublieros), spēlētāji var tikt izīrēti 1.līgas (vai pat 2.līgas) komandām un turpināt spēlēt pienācīgā pieaugušo futbola līmenī līdz sasniedz Virslīgas līmeni. Šis nav vienīgais veids, kā konkurences pieaugums zemākajās līgās palīdzēs arī Virslīgas komandām. Kļūt par

čempioniem ārpus Virslīgas vairs nebūs tik vienkārši un Virslīgā iekļuvušo komandu līmenis būs augstāks, nodrošinot vēl lielāku līdzsvaru Virslīgā.

Šā brīža 5 gadu UEFA rangā Latvija ierindojas 40.vietā, kas lielā mērā atspoguļo šī brīža Virslīgas kvalitāti salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm. Šai reformai jābūt vienam no galvenajiem elementiem, lai pietuvinātu Latvijas futbola komandas tuvāko salīdzināmo valstu, tādu kā Slovēnijas, Slovākijas, Moldovas vai Somijas, klubiem tuvākajās sezonās.